

ännuMERA BLUES

en krönika av Staffan Solding

Varför skriver man i den första blueskrönikan i det första numret av en ny musiktidning om Harmonica Frank Floyd? Varför inte om B.B. King, Lightnin' Hopkins eller John Lee Hooker? Harmonica Frank var ju varken svart eller spelade mycket blues. Men det finns så många andra viktiga och avgörande faktorer förknippade med Harmonica Frank att det kan vara av vikt att titta lite närmare på honom.

Frank föddes på en liten farm i Mississippi 1908. Han växte upp under de svåraste ekonomiska och sociala förhållanden man kunde tänka sig. Hans föräldrar tillhörde det fattiga vita sydstatsproletariatet, enda skillnaden till den svarta befolkningen, vilket också gjorde att de hade högre socialt anseende, var hudfärgen - de var vita. Frank kom att genomleva alla USA's ekonomiska och musikaliska problem och förändringar. Svarta arbetsskamrater på fälten spelade och sjöng blues för honom, vita jordbrukare och järnvägsarbetare framförde country and western i hans närvaro. Under 1930-talet vandrade de Kiviksmarknads liknande "medicin shows" längs vägarna och korsade stater med Frank som en musicerande reklamspelare. Krigsåren och de resterande åren på 40-talet var ett evigt pendlande mellan brukandet av den moskithärjade jorden och de olika country and western banden. 1951 tog Frank mod till sig och vandrade in till Sam "Sun" Phillips i Memphis och provspelade. Resultatet blev att Frank under åren framöver spelade in ett par låtar som var mycket fina, men...

Harmonica Frank hade oturen att vara för vit för att kunna bli uppskattad för sitt sätt att framföra blues, samtidigt som han var för gammal, 43 år 1951, för att kunna konkurrera ut de mer kommersiellt slagkraftiga och uppnosiga ungdomarna Elvis Presley, Carl Perkins, Roy Orbison, som också var delar av skenet från Sam Phillips "Sun".

Det finns mycket i Harmonica Franks musik som har det trevande, oklara som karakteriserar en musik i en brytningstid. Här gäller det att förena country and western och blues på vita villkor. Resultatet blev rock ábilly senare utvecklat till eller involverat i det som kom att kallas rock n'roll. Den svarta musiken, blues, utvecklades i storstädernas getto utan inverkan av vit musik till rythm n'blues. När tiden har runnt iväg så här långt har Harmonica Frank redan slukats av storstadens anonymitet och sköt om dagarna sin glasskärta framför sig genom Memphis gator. Denna anonymitet gav under 60-talet upphov till rykten att Harmonica Frank var en okänd svart dynamisk bluessångare med drag av country n'western.

Visst måste man förvånas av att en äldre vit arbetare som under hela sin levnad försökt slå igenom som musiker, kom att bli populariserad av den vita medelklassungdomens intresse för svart kultur och svart musik. Franks gamla inspelningar plockades fram och dammdes av och fick äntligen den uppskattning de i realiteten alltid varit värda.

Den vita hudfärg som Frank hade, gjorde honom till något mer än det sämsta i samhället, fattig svart. Men ändå var det hudfärgen som kom att spela en avgörande betydelse för Franks återinträde i musikbranchen. Att under ett 10-tal år gå som en svart legend genom musikhistorien och sedan dyka upp som en vit arbetare kan inte vara något annat än ett antiklimax både för Frank och för publiken. Även om Frank förklarar förväxlingen som så: Förr i tiden lyssnade jag mycket på svartingarna när de spelade och sjöng på bomullsfälten runt om i södern, och jag plockade upp mycket av deras sånger och språk. Därför tror folk att jag är en färgad man, men jag är verkligen vit", så måste en popularitet på dessa villkor kännas svårt.

Den samlingsplatta som nu givits ut med de 9 låtar som Frank spelade in mellan 1951-58 känns viktig i musikhistorien både för vit och svart musik och dess utveckling. Sångerna utstrålar en enorm livserfarenhet och musikskicklighet. Att lyssna på dessa låtar är som att göra en upptäcktsresa genom södern under 1900-talet. Man förnimmer hårt arbete, svåra tider, vaudeville, medicin show, drömmar, längtan och "den där glimten i ögat".

Vad som finns kvarlämnat från den tiden då Harmonica Frank hade som mest att ge är bara ett brottstycke av vad som borde funnits. Man kan föreställa sig att den oerhörda vitalitet och spelglädje som finns registrerad på dessa låtar skulle kunna ha givit oss en mängd låtar av stort värde. Det förstår man om man speciellt lyssnar på "Rockin' chair daddy", en sång där stämningen stegras undan för undan för att i sista versen stiga till en topp och slå ut i en kaskad av ljud och färger likt en jättelik fyrverkerifestival. Lyssnaren lämnas förstummad och det dröjer en lång stund innan ett svagt "whaw" kan komma över läpparna.

Att kalla Harmonica Franks musik blues är rent definitionsmässigt fel. Men det är ju egentligen inte detta det handlar om. Utan det handlar om att man inte får bli rasist åt andra hållet, att man inte blir så renlärig att man inte kan se och höra någonting annat än det som enligt definitionen är det sanna, att man inte kan plocka fram den musik som man tycker är bra och ta den för vad den är, att istället för att se den som en isolerad företeelse se den i sitt sammanhang och försöka förstå den utifrån detta.

Just därför kan man skriva om Harmonica Frank Floyd i den första blueskrönikan i det första numret av en ny musiktidning.